

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

N° 19.

Mercuri 10. Maiu

1861.

Recursulu

locuitorilor romani din districtulu Barciei
in contra restauratiunii administrative si jndecatoresci
facute sub conducerea Br. Fr. de Salmen.

Inalta Cancelaria regia de Curtel

In 22. si 23. Aprilie a. c. Ilustritatea Sa Dom.
Baronu Franciscu de Salmen a condusu in acésta ce-
tate restaurarea magistratului pentru districtulu Bar-
ciei in modulu urmatoriu:

1. Representanti'a centumvirala dechiarata fiindu
de legala in dilele in care erá se se iucépa restau-
ratiunea, numai catu s'a intregitu prin alegere de 4
membrii si relative numai de unulu. Din contra

2. Magistratulu carele functionase pana in 21.
Aprilie fu dechiaratu de nelegalu, fú realesu si res-
pective amplificatu. Éra

3. Proportiunea in alegeri s'a tienutu asia, ca
din 15 senatori s'au alesu 10 sasi luterani, 3 catol-
lici germani, 1 catolicu unguru, si unu romanu; éra
oficiile cardinale tóte suntu date in man'a sasilorulu-
terani, intocma, precumu a fostu acésta de ani 60 in-
cóce.

4. Acésta restauratiune a districtului Barciei s'a
facutu faimósa si prin aceea, ca in magistratulu res-
taurata siedu 2 frati si unu cumnatu alu acelorasi,
éra fratele mai mare Carolu Fabritius este si actu
membru alu centumviratului in momentele candu fra-
teseu J. Fabritius se alege de senatoru. Adeca: doi
frati, DD. Fabritius si cumnatulu loru Bömches siedu
in senatu, éra unu frate Fabricius e membru centum-
viralu. Déca la posturile de senatori nu aru fi con-
cursu mai multu de 25 individi „intre carii 6 romani
toti iuristi si aplicati in servitiulu statului, precumu
se vede din alaturat'a lista, atunci nepotismulu aces-

t'a nu aru bate asia tare la ochi, éra asia elu a a-
junsu de obiectu alu celoru mai agere observatiuni,
pentruca legea, bunacuviinti'a si opiniunea publica
suntu astufeliu plesnite in fačia.

5. La alegerea amploiatiloru superiori D. baronu
Salmen a dispusu chiamarea de cate 2 deputati din
vreo 14 sate, care pana la 1848 fusesera lipsite de
dreptulu electoralu; inse corpulu centumviralu din
Brasiovu a protestatu indata cu tóta solemnitate in
contra chiamarii a celoru deputati alegatori.

6. Dupa ce candidatulu Johann Fabritius a re-
masu de done ori in minoritate, candidatulu fiindu si a
treia óra alaturea cu alti doi insi, din 91 voturi au
esitu: pentru Johann Fabritius 36, pentru Carolu
Schnell 34, éra pentru Carolu Gross 16, sum'a 86,
prin urmare s'au perdutu cinci voturi, fara cá se se
fia cercetatu caus'a acestei neregularitati! —

Pana aici se vedu acele nelegiuri si neregula-
ritati comise in restauratiunea din districtulu Barciei,
care lovescu dea dreptulu in punctele regulative, de
care se dice cumca reprezentantiele municipale sasesci
s'aru tiené cu tóte bratiile. Afara de aceste in sa s'au
mai comisu cu aceasta ocaziune inca si alte anomalii,
care pe de o parte stau in opuseciune apriga cu prea
inalt'a vointia a Maiestatii Sale c. r. ap., care a pre-
vediuu in termini fórte lamuriti, cumca in reorgani-
satiunea Transilvaniei trebue se urmedie prefaceri a-
duncu taietóre, si in privinti'a carora insusi D. bar.
de Salmen a marturisitu in façi'a deputatiuniloru de
catra care a fostu onoratu in 21. Aprilie, cumca are
porunca respicata dela Meiestatea Sa, cá se faca
dreptate romaniloru, carii pana acuma au fostu nedrep-
tatiti. Ci onorabil'a comuna a cetatii Brasiovului s'a
opusu la ori ce incercari de o partare drépta si eui-
tabila catra romani; pentruca

1. De si in Brasiovu romanii se bucura celu

putinu de doue sute individi, parte mai mare toti din familii de burgari, negutiatori, meseriesi, toti amblati prin óresi care scóle, cumu si de o inteligentia superióre de 40 insi, totusi la 9000 suflete locuitori romani in Brasiovu in cursu de 8 ani nu a suferitu cá se póta intrá in representanti'a comunitati mai multi cá 8 romani preste totu. Éra

2. La 53,000 locuitori romani*) ai districtulu Barciei cu cetatea impreuna nu a voitu se aleaga decatu numai unu singuru senatoru in persón'a Domnului Constantinu George Ioanu; éra ceilalti candidati romani si anume

Servianu Popoviciu Barcianu, consiliariu de tribunalu.

Nicolae Gaetanu, asesoru la tribunalu urbanu.

Luca de Prunculu, substitutu procuroru.

Constantinu Pantiu, adjunctu de tribunalu.

Ioane Florianu,**) adjunctu de tribunalu.

toti posesionati aici si de purtari cu totulu ecemplare au fostu respinsi numai sub acelu pretestu ticulosu, cumca acestia nu aru fi fostu membrii ai centumviratului; de alta parte insa individi de natiune sasi si unu unguru:

Ioanu Fabritius, esitu de 14 ani din Brasiovu,

Friedrich Bómches „ 8 „

Carolu Schnell „ 9 „

Ioachimu Pantzel „ 9 „

inca nu au fostu membrii ai comunitatii si totusi dupa absentia de mai multi ani din acésta cetate se alésera in senatulu de aici sub unu altu pretestu, ca adica aceiasi aru fi fostu órecandu membrii ai centumviratului (?).

3. Din comunele amestecate locuite de sasi si romani nu au fostu chiamatu nici unu alegatoru romanu, macaru ca in unele din acelea, cumu Rasnovu, Feldióra, romanii facu jumetate numerulu.

Comunele Tohanulu vechiu si Cintiarulu nu au fostu chiamate nicidecumu la alegere, din ce cauza, nu se scie, pentruca aceleasi comune pana acumunu

*) Sasi suntu 43 mii, unguri peste 20 mii in totu districtulu si in cetate. Red.

**) A mai fostu si D. Ioane Puscariu, carele inca este nascutu si posesionatu in acestu districtu, ci D. Br. Salmen afla, ca deaca nu s'a insinuat, nici nu se póte candidá cá senatoru. R.

s'au incorporatu de locu la vre o alta iurisdictione municipala.

5. Din 11 comunitati ale Branului dela unu numeru mai bine de 8 mii s'au chiamatu numai doi deputati, cá si cumu aceleasi aru face numai una comuna.

Inalta Cancelaria de Curte! Enumerandu subscrisii susu atinsele nelegiuri si neregularitati observate cu ocaziunea restaurarii auctoritatilor vechi pentru districtulu Barciei, nicidecumu nu o facu ei acést'a, cá si cumu o asemenea procedura in alegeri learu fi venitu neasteptata, ci tocma din contra, romanii dela punctele regulative sasesci, éra mai virtosu dela centumviratulu sasescu din Brasiovu, nici cu acésta ocaziune nu au potutu asceptá mai multu decatu se vede in fapta. Candu desbaterile cate au decursu in 22. si 23. Aprilie in sinulu centumviratulu din Brasiovu, aru fi ajunsu in publicitate, atunci In. Cancelaria de Curte, s'aru fi potutu convinge pe deplinu, ca acésta reprezentantia a comunei se totu mai afla in acea idea nenorocita, cumca locuitorii romani ai cetatii si ai districtulu Barciei au se depinda numai dela grati'a acesteia, éra despre vreunu dreptu alu loru se nu fia verb'a, precumu si ca romanii de aici au se fia priviti numai cá sasi, éra nu cá romani. Totu acésta opiniune retacita se lua de teineu si la cestiunea limbei, pentruca se priimi de oficiósa numai limb'a germana.

Acésta portare a concetatiunilor nostrii sasi insufolata de vechi'a ura si dispretiu traditionalu catra romani au amaritu sufletele acestoru cu atátu mai vertosu, cu catu aceeasi a redesteptatu in tressii tóte durerósele suvenire ale celoru mai feliurite suferintie si batujocuri sub care romanii din pamentulu regescu si specialminte cei din districtulu Barciei au gemutu pana la 1848. Carti intregi s'aru poté scrie despre acestea suferintie si asuprelí, archivele publice suntu pline cu actele relative la acestea. Ce mirare deci déca romanii nu potu se aiba nici umbra de incredere catra birocrati'a sasésca si déca ei se afla in celu mai mare periculu, ca voru cadea éra si in sacrificiu spiritulu ei reactionariu, care este descrisu atatu de nemeritu in cunoscut'a rugaminte dietala dela 1842 subternuta in numele romaniloru locuitori in pamentulu regescu.

Inalta Cancelaria de Curte! Tóta lumea póta astadi prin gura cuventulu constitutiune si garantii constitutionale. Romanii la póta pe acestea totuodata

in inimile si in sangele lor, pentruca li s'a urit din adenculu sufletului se astepte totu numai din grati'a altor'a aceea ce li se cuvine lor dupa dreptu si dreptate.

Nu vreo ambitiune falsa, nici lacomi'a de a se aventá la posturi si oficii publice, indemna si astadata pe subscrsii de a reclamá si a cere ajutoriu in contra nedreptatiloru puse in scena cu ocasiunea restauratiuniloru de oficiolate in Barcia, ci numai ferbinte dorintia de a se vedé si ei tractati odata dupa principiulu egalitatii de drepturi nationale, carele cu privire la romani nu mai póte se remana numai unu sunetu in desiertu. Respectarea acestui principiu se astepta in districtulu Barciei cu atatu mai virtosu, ca aici nu s'a pututu dice despre romani, cumca learu lipsi barbatii in tóta privinti'a calificati.

Ci dato non concesso, cumca romanii nu aru avé astadi ómeni calificati: este in sa verb'a de principiu si de viitoriu. Tocma se nu aiba romanii numeru indestulatoriu de barbati calificati, pentru aceea nu e nimini volnicu a margini dreptulu loru de alegere, nici ai tractá numai dupa unu arbitriu capriciosu, ci are se se tiena de unu principiu óre care si de o lege respicata. Deci

Subscrisii isi iau voia a rogá pe Inalt'a Cancelaria de curte, cá se binevoiésca a naintá pe o parte susu atinsele greominte la preainaltulu tronulu alu Maiestatii Sale c. r. apostolice, éra de altá a demandá Illustratiu alu Domnului br. Franciscu de Salmen cá:

1. Chiaru intru intielesulu puncteloru regulative sasesci se dispuna catu mai curenda dimitere a intregi comune centumvirale din Brasiovu si realegera ei prin corporatiunile negutiatoriloru si ale meseriasiloru, cumu si prin vecinatati. Insa asia

2. Cá membrii ei se se impartia dupa cele trei nationalitati ale cetatii si ale tieri si in proportiunea numerulu sufleteloru.

3. Totu acestu principiu se se defiga si pentru ocuparea oficiiloru publice, prin urmare se se faca si o alegere noua la tóte oficiile.

4. Nepotismulu se fia cu lotulu delaturátu, prin urmare comitelui sasescu se nui mai fia nicidecumu ertatu a dispensá de nepotismu.

5. La alegerea senatoriloru inea se concurga toti deputatii comuneloru districtulu.

6. Din comunele amestecate se vina si deputatii romani.

7. Déca cumva fostulu dominiu alu Branului va mai remané anecsatu la districtulu Barciei, in acestu casu din cele 11 comune ale Branului se se chiamo 22 deputati alegatori.

8. Limb'a oficiósa se se intocmésca dupa nationalitatea fiecarei comune, prin urmare de esemplu in Brasiovu pertractarile se aiba a decurge in tóte trei limbile, dupa cumu adica ii va veni mai indemana respectivulu individuu.

Tari in credinti'a ce avemu catra iubirea de dreptate a Inaltei Cancelarii regesci, suntemu si remanemu cu profundu respectu.

Ai Inaltei Cancelarii regesci aulice
1861 Maiu 6.

Servi prea plecati:
(urmédia 140 subscripiuniloru din cetate si districtu).

Петра Бъзеляи 25. Марте с. н. 1861.

Програма Синодъли дин Маиз 1861.

(Ъриаре дин Nr. тр.)

Аптръierea синодъли. а) Дрептълэ де а вотиза ла адецера архиепископи ши де а депинде кизмареа лецислативъ, есте легатъ де дрегътория де протопопи.

Вотълэ дъ протопопиалэ респективъ, ши есте метъръ конетититивъ алэ синодъли.

б) Парохии дин оиекаре черкъ протопопескъ алэ дъ конкreto ка корпорационе асемenea дрептъ де адецера ши де лецислативъ, пе каре'лэ депиндэ принтр'анэ депзтатэ, алесэ дин синэлэ сълэ, дъ синодълэ челэ микэ прин тодэ парохии кэ маиоритате де вотэри.

с) Кэ протопопиалэ ши кэ депзтатэлэ клеръли дин протопопиатэ маи мерце дъкъ энэ парохэ ла синодэ, ши депинде асемenea вотэлэ де адецера, ши карьера де лецислаторэ, — фъръ съ айъ дела чинева мандатэ (Аптръierea) ши фъръ ка съ дъмраче вр'о дрегъtorie, де каре арэ ои легатэ ачелэ дрептъ каре'лэ депинде. Де знде vine ачестэ аномалие? Пе чине репрезентеазэ ачелэ алэ треилеа вотисантэ? канóнеке челорэ 7 синоде екзмениче ни-о спенэ кзратэ, кэкъ ачелэ вотисантэ, дъкиншеме пе попорэалэ крединчиосэ дин протопопиатэ. —

Кандэ венеа дела сказнэ кизмареа ла синодэ, протопопи кизмаэ ла синодэлэ микэ пе тодэ парохии епархией сале, дъсъ деодатэ ши пе тодэ попорэалэ крединчиосэ. Асэфелиэ попорэалэ тръмита дин тодэ парохия треи депзтатэ ла докэлэ синодъли микэ, карии сав

președerea protoпопълѣ адецѣ зпѣ депзатѣ петрѣ синодълѣ маре, ла 1700 ачештѣ депзатѣ венісерѣ дп персѣнѣ ла синодълѣ маре. Къндѣ аѣ дпчетатѣ ачеастѣ датинѣ, пѣ съ ште, съ веде дпсѣ, кѣткѣ пе ла 1700 ера де комънѣ въноскътъ.

Къндѣ дпсѣ клерълѣ: сѣ вені песте тѣпѣ, де а маї авѣ депзатѣ мѣренѣ дптре сине; кѣ о финецѣ, каре н'а лѣпсѣтѣ клерълѣ нѣче одатѣ, с'аѣ пѣсѣ ла кале ка депзатѣ парохіелорѣ съ адеагѣ пе алѣ хорѣ депзатѣ тотѣ дпн сѣпълѣ парохіелорѣ. — (Дпн сѣпълѣ клерълѣ.) Дпсѣ тѣпълѣндѣсе, ка ічѣ колеа съ адеагѣ пе зпѣ мѣреанѣ де депзатѣ попорълѣ крѣдінчосѣ пѣмаї фѣ кѣматѣ съ адеагѣ депзатѣ.

Чи протопопълѣ, авъзъндѣ де дрегъторіа са, де съмна пе зпълѣ дпн парохі де депзатѣ алѣ мѣреніелорѣ.

Дпн ачештѣ авъзѣ саѣ ескатѣ ачела каре домпеште шѣ асѣзѣ, адекѣ ачелѣ депзатѣ есте тотѣдеазна нотаріалѣ синодълѣ мѣкѣ.

Дела такълѣ шѣ націоналізмълѣ клерълѣ се аштеапѣ пе дрептѣ, кѣткѣ дѣпсѣлѣ ва дпчета де а маї ѣсърпа дрептѣлѣ мѣреніелорѣ шѣ де а маї хѣцѣ пе алѣ доілеа депзатѣ ла синодѣ сѣв пѣме де депзатѣ алѣ протопопълѣ (авъзі коло?) орѣ де нотаріѣ протопопѣскѣ. — Клерълѣ ва штѣ пѣне капетѣ ла зпеле дптревѣрѣ пѣплъкѣте, дпстрѣнѣгѣоре, пѣгъвѣчѣосѣ, дескѣзѣгѣоре де ѣше петрѣ аместекѣ стрѣнѣ (?!), ва штѣ арегѣ кѣчере політѣкѣ, шѣ амѣ кѣштѣта сѣмарѣа тѣторѣ челорѣ де оменіе. — Де че аре клерълѣ а съ теме асѣзѣ, лѣжндѣ мѣреніѣ парте ла синодѣ? — де нѣмѣка; дпн конгрѣ аре съ кѣштѣце ачелѣ разѣмѣ шѣ ажѣторіѣ пе каре пѣте съ і ле деа дпцѣлецінда ромълѣ. —

Есте штѣгѣтѣ кѣткѣ клерълѣ грѣческѣ, аѣ пѣсѣ ла кале гонѣреа афарѣ а мѣреніелорѣ, темѣндѣсѣ де чеа преа маре дпфалѣнѣцѣ, че дпченѣсѣ кѣртеніѣ шѣ дпшѣраціѣ, кѣ чеї пѣтернѣчѣ аї дпшѣрѣдѣіеї бѣзантѣне, а депрѣнде дп чеѣе весерѣчештѣ, кѣарѣ шѣ дп але крѣдінчѣеї. —

Історіа патрѣархѣлорѣ Іgnatie шѣ Фотіе арагѣ, кѣ аѣ авъгѣтѣ дрептѣ, вѣне — вѣне, дарѣ оре бесерѣка зпѣтѣ аре а съ теме де амѣа чева? орѣ кѣарѣ дпн конгрѣ аре лѣпсѣ, ка націѣнеа сѣ пѣпѣ змѣрѣлѣ дѣпгѣ алѣ лѣї?

III. Де деслѣгатѣ. 1. Пердѣзѣтѣ клерълѣ марѣтѣрѣшанѣ дрептѣлѣ де адецѣре шѣ де синодѣ прѣн ачѣеа, кѣ фѣ скѣсѣ темпѣраніе де сѣвѣтѣ ізрѣдѣкѣціѣнеа метрополѣтанѣ де Алѣа-Ізлѣа?

2. Пердѣзѣтѣ клерълѣ дпн пѣрѣіе десѣпате дела архѣдѣечѣзѣ, шѣ дптрѣпате ла дѣечѣеле сѣфѣраганѣ де

Ізгошѣ шѣ Герла, дрептѣлѣ де амѣ адецѣ епѣскопѣ шѣ а дѣнеа сѣнодълѣ? аре дп прѣвѣнѣа дпн зрѣтѣ съ алѣрѣе ла конкордатѣ. — ?

3. Синодълѣ маре есте метрополѣтанѣ, дѣчѣ дарѣ потѣ канѣеле лѣї ео ірсо овлега пе клерълѣ шѣ попорълѣ дѣечеселорѣ сѣфѣраганѣ?

4. Канѣеле челорѣ 7 сѣноде екѣменѣче пѣнѣ афарѣ де дпдоіалѣ, кѣткѣ синодълѣ метрополѣтанѣ есте а тотѣ конпрѣнсѣлѣ ізрѣдѣкѣціѣнеї метрополѣтанѣ дѣчѣ дарѣ шѣ алѣ дѣечеселорѣ сѣфѣраганѣ.

Кѣ тѣте дпсѣ тотѣ ачеле сѣноде пе сѣпѣнѣ, кѣткѣ дѣечеселе сѣфѣраганѣ аѣ дѣпѣтѣ але сале сѣноде дѣечесанѣ.

Дѣчѣ а) Пракѣсѣтѣсаѣ ачѣастѣ дп архѣдѣечѣса Алѣеї-Ізлѣеї? б) Ѣнде дпчѣтеаѣзѣ компѣтѣнѣа сѣнодълѣ метрополѣтанѣ, шѣ ѣнде дпчѣене а сѣнодълѣ дѣечесанѣ де Орадѣа маре, Герла шѣ Ізгошѣ?

5. Дп че фортѣ шѣ тѣсѣрѣ аѣ съ іае парте клерърѣіе сѣфѣраганѣ шѣ попоръле ла сѣнодълѣ метрополѣтанѣ?

6. Клерълѣ архѣдѣечѣсѣ: дѣне тотѣдеазна дппревѣзѣ кѣ клерърѣіе сѣфѣраганѣ? орѣ шѣ пѣмаї де сѣне? пе каре къндѣ шѣ дп че кѣзѣе?

7. Че дпцѣлесѣ аре далѣрѣа метрополѣтѣлѣ Стѣфанѣ дела 1651, къндѣ зѣче: „дѣпѣ че амѣ дпвѣтѣтѣ пе Домпълѣ Сава, епѣскопълѣ Бѣстрѣї, шѣ амѣ кѣматѣ ла синодѣ пе клерълѣ пострѣ.“ —

IV. Кѣратѣрѣ. Пѣнѣреа де кѣратѣрѣ трѣче ка зпѣ фѣрѣ, фѣрѣ ромѣ прѣн історіа тѣторѣ конфѣсѣзѣнѣлорѣ весерѣчештѣ. —

Кѣрѣторіа есте о інѣтѣцѣіѣне, каре ведѣмѣ, кѣткѣ ла чѣлѣлахѣ конфѣсѣзѣнѣ аѣ адѣсѣ чѣле маї фолѣсѣтѣоре шѣ тѣпѣтѣгѣоре фѣрѣпѣ. — Реформѣціѣ пѣнѣ кѣратѣрѣ кѣарѣ шѣ вѣрѣвѣці кѣтолічѣ (?!) дпн фамѣліѣ пѣтернѣче шѣ авѣте. —

Бесерѣка кѣтолікѣ де алѣтѣмѣнтрѣлеа кѣ інѣтѣцѣіѣнѣї авѣсолѣтѣіѣче пѣне тотѣшѣ маре кѣткѣпѣіре пе ажѣторѣлѣ че пѣте траѣе дела персѣне кѣ вазѣ шѣ прѣкѣткѣпѣіре.

Кѣї есте некѣпѣсѣкѣтѣ ажѣторѣлѣ, че а трасѣ весерѣка реформѣтѣ дп Ѣнгарѣа, къндѣ кѣ лѣште ле дпн 1860, дела кѣратѣрѣї дѣпѣшѣ?

Дп весерѣка рѣсѣрѣіѣлѣ, жѣкѣ пѣмеле Тѣторѣ асѣменеа де маре роле. —

Дп екѣтѣіе ле сѣнтѣї лѣтѣрѣіе, сѣпѣтѣ асѣменеа кѣ патрѣархѣї, кѣ метрополѣціѣ шѣ кѣ епѣскопѣї. —

Пъль ла 1700, тіторіі дп ввсеріка зніть авеа дп-кърцере дп челе маї де кълетеніе афачері; прекъмѣ есте адънареа сїнодълѣ. Канонълѣ 1. дела 1700, сѣпъ: „кандѣ ва рѣндѣ влѣдїка шї кѣ тіторіі, карїі ворѣ фї жзраці дѣпгъ влѣдїка, зі де соворѣ дпн тоді протопонїі църей.“

Къцетълѣ скрііторіалѣ нѣ есте а мїліта дѣпгъ че-ва поѣтъ де домпіре а мїренїлорѣ дп ввсерїкѣ, нѣ, чї дпн конгрѣ дѣпгъ взна старе шї проспекаре а ввсерїчей, пе каре арѣ дпгрѣдіо кѣ тоте гардърїле шї аж-търъле кѣте і сарѣ пѣтеа прокъра.

Idea instituziunei de кзраторї дѣпгъ тоте дрег-торїеле ввсерїчешті кѣ пѣтере компетентѣ шї лѣкръ-торе, дпсѣ націоналѣ е де mare импортанцѣ шї дебе сѣ трагѣ аскрѣшї атендїзнеа тѣтърорѣ, кърорѣ ле за-че ла іпїмѣ дптерескѣлѣ ввсеречей. —

Пентрѣ че сѣ вреа клерълѣ а ле дпкърка тоте пе змереле сале шї а нѣ къзта тоте ажтѣреле взна ?

V. Спецеле депзтацілорѣ.

Пе ачесте ле пѣрта клерълѣ парохїанѣ пѣль дп тїмпърїле де кърѣндѣ. Канонълѣ дела 1700 чїтагѣ маї сѣсѣ зрмѣзѣ маї дпколо: „атѣнчї тотѣ протопонълѣ... сѣ се афле ла зїоа чеа пѣмїтѣ а соворѣлї шї сѣї деа тотѣ пона 2. дѣчї протопонълѣ.“

Фолосїг'аѣ протопонълѣ ачестѣ ажтѣрїх вѣлескѣ сїнгрѣ, орї аѣ дпшпзртѣшїгъ шї пе челаалці депзтаці, нѣ сѣ шгїе.

Сѣ наре къмкѣ дпелорїреа сїнодълѣ, ва атърна мѣлѣтѣ дела деслегареа ачестей дптрѣвѣчїне де ванї. Дечї дар' дѣкса аре сѣ фїе десвѣтѣтѣ шї деслегатѣ, дѣпгъ ачеа преа mare дпсепмѣтате, че пѣртѣ сїно-дълѣ. —

Ка прїваці нѣ кътезѣмѣ а ворѣ маї мѣлте део-пре ачесте лѣкрѣрї преа делїкате але вѣрсей. — Времѣ пѣмаї а траце лзареа амїпте асѣара челорѣ зрѣт-тоаре :

I. а) Протопонїі трагѣ дпн фондълѣ Бовїанѣ алѣ клервлї кѣте 60 фр. вал. а. пе анѣ, денї дѣмпеалорѣ пѣте, лї с'ар пѣтеа зїче: — аведї сѣ венїці пе спе-селе Двѣстрѣ.

б) Парохїлорѣ лї с'ар пѣтеа зїче: — аведї сѣ вѣ трѣмїтеці пе депзтатѣ пе спеселе Двѣстре.

в) Ресїтѣзѣндѣсе дрепгѣлѣ де аледере шї трѣ-мїтере де депзтатѣ повѣрѣлорѣ парохїале, лї сѣ ва пѣ-теа зїче: — аведї сѣ вѣ трѣмїтеці пе депзтатѣ, пе спеселе вѣстре. —

II. Сїнодълѣ, (— „ad exemplum Saxonum.“ —)

а) Ва рѣгя пе Маїестатеа Са ч. р. апост., а сѣ дпдѣ

ра преа дпалѣтѣ, шї а аплачїда о сѣмѣ де ванї дпн каса църей пе тотѣ анълѣ дптрѣ ажтѣрареа ввсерїчей рѣмѣне дпн архїдїечесѣ. — Дпн ачеа сѣмѣ апої, знѣ кѣтѣ респѣсѣторїх сѣ ва рѣмпе пентрѣ де а да дї-зрпе къвенїте челорѣ че вїнѣ ла сїнодѣ.

б) Тѣте парохїеле аѣ чева венїтѣ. —

Ѣпеле взнїшорѣ, алтеле (де шї таре пѣцїне) маї пѣлїтѣ де кѣтѣ взнїшорѣ. —

Сїнодълѣ аре сѣ деследе аѣзрїсїанїа сѣпт каре аѣ къзѣтѣ ачеле венїтѣрї вїсерїчешті. — (!!) Сѣ ашезе есакторатѣ мї раціоцїнѣ кореспѣсѣторїх.

Сѣ дпшпзлѣ дпдаторїре фїекзрей парохїе, де а контрївлї дпн венїтѣлѣ еї, пе тотѣ анълѣ 1 фр. в. а. ла фондълѣ сїнодълѣ. — („nulla lex sine exceptione“) скѣтъ сѣ афарѣ дела контрївлїре 20—30 парохїї по-торїе де сѣраче, дпсѣ челе кѣ венїтѣ маї мѣлѣтѣ де-кѣтѣ взнїшорѣ, контрївлїрезе 2—3 фр. пе анѣ.

Ачесте контрївлїрї сѣ се капїталїсезе шї елочезе сїгзрѣ шї дп скзртѣ тїмпѣ, сїнодълѣ ва авеа зн фондѣ къвенїтѣ анъалѣ, аконерїторѣ де тоте спеселе, дїспне-лорѣ шї а тїпѣрїрей канѣпелорѣ.

Ка сѣ се ажпгъ скопълѣ маї кърѣндѣ, ва фї іп-вїтатѣ клерълѣ шї попорълѣ а контрївлї дѣпгъ пѣтїнгѣ ла ачелѣ фондѣ.

Шї лѣкрѣлѣ с'арѣ асїгзра пентрѣ тотѣ венїторїалѣ кѣ рѣстїмпѣ.

VI. Дрепгѣлѣ де аэтомїе шї сїнодѣ.

Ачесте дѣзѣ дрепгѣрї кардїнахе дѣвзїаѣ сѣ стеїе дп фрѣптеа програмеї, а рѣмасѣ дпсѣ пе зрѣмѣ, дпн къзѣнтѣ, кѣ тоте кѣте сѣлї презїсѣ ар фї дѣвзїтѣ а сѣ адѣче шї дпшїра ка аргѣменте. Астѣелѣ дпсѣ сѣ потѣ фолосї фѣрѣ ренегїре. Дече ѳрѣ дпн тоте челе пре-трѣмїсе кърѣе ка пѣрѣлѣ дпн фѣпгѣлѣ дрепгѣлѣ де аэ-томїе шї де сїнодѣ. —

Сїнгзратїка пѣсечїне а вїсерїчей рѣмѣне знїте, адѣче кѣ сїне ачеа дпспресораре: кѣтѣ ачестѣ вїсерї-кѣ. деспоїетѣ де — аэтомїе — шї де а еї „condi- tio sine qua non,“ адекѣ де сїнодѣ, шї ашезатѣ, ка сѣфарапѣ сѣптѣ о вїсерїкѣ де рїталѣ латїнѣ, (фїїндѣкѣ алѣ доїле чева нѣ сѣ дѣ) пе'нѣпцїзратѣ дѣве сѣ пѣрѣ, сѣ се рѣсїпѣскѣ. —

Nime дпсѣ нѣ пѣте аштенга, ка ачестѣ — сїпз-чїдере — сѣ о факѣ клерълѣ шї попорълѣ знїтѣ ро-тѣнѣ кѣ мѣна са. — Дпн конгрѣ ачешті факторї ворѣ се рѣмѣлѣ пемїшкацї ла сїноделе дела 1697 шї 1700, каре зїкѣ: „Ввсерїка рѣмѣпѣскѣ сѣ дпїс пентрѣ тотѣ-деазна челе патрѣ пѣпкте, каре конпрїндѣ сѣпта знїре, сѣ ла маї мѣлте сѣ нѣ сѣ сѣлїеаскѣ сѣ пїче знѣ кѣ-

вжигъ. (!!) Din cere zice сь ангелеце де cine; unde ащ сь се афле фортреле matrimoniale. — ?

Deza emirea pastoralei metropolitane din 12./24. Феврѣ 1861 despre прегътривеле синодале тѳтъ лъмеа (ши стръини) аштеаптъ къ джкордаре, че активитате ва сь деесъшъре протономателе, ачесте incitъцизи мнѣципале але весеричеи, кърора ли сь аскрие асемenea о иссетъръ, че коприндѣ комитателе къ конгрегацизипеле сале. — Тѳтъ лъмеа есте кърисѳъ а ведеа, амърдитаѣ дп тжиселе тѳте сжциривеле де виадъ ши ржвнъ петрѣ весерикъ, кжм ли сь дпнпжъ? — причепеворѣ къ-тареа ши доторинда с'а де амѣ релъвиѣ весерика, де а фаче крединда лжкрътѳре, де а стжрни не пороръ ши клеръ ла виада весеричеаскъ аи десморди ши манъдъче, — Ор ворѣ ста тѳтъ не лжнгъ тикълосжлъ: — „ноѣ не пжтемѣ фаче немикъ; къ лж не ащ венитѣ поржнкъ.“ — Че поржнкъ кжндѣ аи дрептжлъ тѣѣ неалиена-верѣ?!

Кжндѣ виѣга административъ а весеричеи ши сино-дълъ арѣ ѳи фостѣ дп децлина ши недптрержпта лжкра-ре пжлъ астжзи, програма арѣ ѳи девжигъ а ѳи сеакъ стжтътѳре дин тесе епиграматиче; еарѣ астѣфелиж, дп-тревжмѣ: ѳре саѣ аджѳѣ дпайте вр'о тесе къ каре н'аре а фаче синодълъ ши не каре сь н'о ѣе да пер-трактаре, сь о скѳле дин морци, сь о пжвъ дп пѳѳре, ши сь ѣи афле модрѣ де тжриѣ.

n — p

Resignatiune.

Ilustritate Domnule Comite supremu!

In conferintiele preliminari pentru organizarea comitatului, noi romanii cati puturamu luâ parte la aceleasi pretinseramu cu tѳta dreptatea, câ alegerea comisiunei comitatense se se faca prin congregatiunea comitatului intregu, pentruca ori ce comisiune alѣsa ori denumita de ori si cine fara concursulu comita-ului intregu aru fi nelegiuita si neconstitutionala. De parerea нѳтра au fostu multi si din fratii unguri inse majoritatea conferintiei din 11. Aprilie a. c. a postitu, câ se se compuna una comisiune deocamdata fara concursulu comitatului, câ acѣst'a se alѣga provisorie pe officialii comitatului, reptificanduse mesur'a acѣst'a incatuva prin necesitatea de a ne pune catu mai de curendu in posesiunea administratiunei si a iustitiei comitatului.

Necesitatea de a ne vedea scapati catu de cu-rendu de sistema absolutistica nea facutu si пре noi cъ se ne abatemu dela susu aperatulu principiu con-stitutionale; о facuramu aceast'a inse numai in

sperantia, cumca comisiunea provisoria va incetâ eatu mai curendu, si pana atunci ne va multiumi com-punerea ei. Dara durere, ca in conferintiele din 18., 19. si 20. Aprilie nu s'au luat in considerare drѣp-t'a нѳтра pretensiune de a se compune comisiunea din atati'a membrii romani, cati si unguri.

Cu tѳte acestea noi cu mare dorere a inimii ne amu abatutu si dela dreptulu acesta din cauza, pen-truca Ilustritatea Ta ne ai ascuratu, cumca in celu mai scurtu tempu se va tienѣ congregatiune de comit. in anteâ careia voru avѣ de asi da demisiunea a-tatu comisiunea provisoria catu si officialii alesi de dens'a, din cauza mai departe ca n'amu aflatu cu ca-le a ne retrage, ci a ne dâ totu concursulu nostru la intemeierea noului edificiu. Acestea au fostu moti-vele, care mau indemnatu пре mine a intrâ in comi-siunea provisoria si a priimi in urma si postulu de vice-comite.

Acumu vediendu, cumca Ill. Ta in locu de a tienѣ congregatiune de comitatu, ai conchiamatu pe 23. Maiu a. c. ѳerasi numai adunarea comisiunei provisorie, cu scopu ca se decida despre cele mai mo-mentѳse cause ale comitatului, precumu suntu:

Determinarea activitatei tribunaleloru de comi-tatu, pertractarea cauzeloru comune ale comitatului si a altoru proiepte de interesu comunu ale patriei etc. —

Vediendu mai incolo cumca in adresele comisi-unei provisorie catra Maiestateâ Sa si diet'a Ungari-ei nu se cuprinde de locu motiunea нѳтра din 20. Aprilie a. c. de si punctulu antaiu alu acestei moti-uni, adeca inarticularea romaniloru cъ natiune poli-tica s'a priimitu numai cu una modificatiune, care nu ne au multiumitu de locu asteptarile нѳstre, vediendu din tѳte acestea de о parte, cumca Ilustritatea Ta, prin conchiamarea comisiunei pe 23. Maiu vreaѣ a manѣ pe unu tempu indelungatu pe terenulu, care noi lamu dechiaratu de nelegiuitu si neconstitutionale, ѳera de alta parte prin publicarea adreseloru in con-tra decisiuniloru din 20. Aprilie, vediendami in celu mai mare gradu pericolitate drepturile natiunei mele — suntu silitu a me retrage din activitatea de pana aci si a resigna la postulu de vice-comite. A resignâ la postulu acѣst'a, Ilustrissime Domnule, me simtiu cu atati'a mai indatoratu, cu catu m'amu intaritu mai tare in convingerea mea, cumca dupa sistem'a adop-tata si practicata de о luna incѳce in acestu comitatu noi romanii nu putemu avѣ nici sperantia la castiga-

rea si folosirea drepturilor adeveratu nationale, pentru nationalitatea noastră sistem'a lui Bach de a ne desnationalisá si a schimbatu numai numele, dara in esentia au ramasu totu aceiasi.

Tóte acestea credu cate voru convinge si pe Ilustritatea Tá, cumca cá romanu n'amu potutu face altu feliu, decatu a me multumi de unu postu pe care in momentele de fația nu'lu potu portá fara vata-marea drepturilor nationali si constitutionali, dupa care suntu cu distincta stima alu

Ilustritatei Vóstre servu obligatu

Turda 15. Maiu 1861.

Dr. I. Ratiu.

Protestulu intielegintiei romane din comitatulu Cetate de Balta.

(Vedi Gazeta Nr. 37).

Subscrisii romani din comitatulu cetatei de Balta, adunati la conferintia comitatense presenta, luandu in consideratiune aceea impregiurare de fația, ea adeca public'a administratiune in terminulu celu mai scurtu se se iée din man'a organeloru sistemii cadiende, si se se transpuna in man'a oficialiloru patrioti din acestu comitatu, care se bucura de increderea publica, cu unu euventu ca organizatiunea comitatului pe basa constitutionala este una necesitate absoluta si neincunjurabila, amu aflatu cu cale in modu preliminaru a defige marginile acestei organizatiuni din punctu de vedere românesc, si prin urmare subscrisii dechiaramu:

1. Cumca noi pe bas'a dreptului constitutionale alu patriei noastre nu recunóscemu dreptulu comisiunei presente de a representá intregulu comitatu, ci voimu si cu totu adinsulu pretindemu, cá comisiunea permanenta a comitatului se se aleaga prin toti aceia locuitori ai comitatului, cari dupa lege se bucura de dreptulu alegerei, pentruca numai o astufeliu de comisiune aleasa de intregulu comitatu póte avé tóte atributele unei representatiuni drepte si legale. —

2. Dara fiindu ca impregiurarile de fația se vedu fórté urgente, voimu a pasi la urmatoriulu compromisu (invoire) in privinti'a comisiunei questionate:

1) La numerulu de 260 ai comisiunei presente in care romanii din comitatulu acest'a suntu representati numai prin 48 membrii, pretindemu se se maj adauge din aci sub A alaturata consignatiune, atati

románi, cá se fia romanii representati in numern egalu cu fratii magiari.

b) Comisiunea aceast'a are se functionedie numai provisorie celu multu pana in finea lui Maiu 1861, candu adunanduse congregatiunea comitatense care va fi provediuta cu atributele unei adeverate representatiuni a tuturor intereselor, va organizá comitatulu in modu legale. Compunerea congregatiunei legale se se faca pe bas'a lezei din 1791 cu estindere si la clasele si confesiunile poporului, care maj inainte nu luasera parte la drepturile politice, si aceasta in intielesulu autografului Maiestatei Sale din 20. Octombree 1860 indreptatu catra ministrulu contele de Rechberg.

3. Oficialii de comitatu alesi de comisiunea provisoria pe terminulu predisu in punctulu alu doilea liter'a b) au de asi dá cu totii demisiunea.

4. Intre oficialii cari voru fi sa se aleaga de catra comisiunea provisorie, dela oficialii cardinali pana la cei mai de josu se fia romanii in numeru egalu cu fratii magiari.

5. Limb'a romana in acestu comitatu se fia limb'a oficiósa politica administrativa si iuridica in asemenea gradu cu cea magiara, una cá si ceialalta autentica originale, protocólele se se pórté si in limb'a romana, corespondintiele oficióse dela oficiile subordonate pana la guvernulu si viceversa se se faca si in limb'a romana.

6. Romanii comitatului acestuia pretindú recunóscerea natiunei romane transilvane de natiune politica, prin urmare libertate nationala, adeca: desfiintarea solemnă a cunoscutiloru articuli aprobatali si ceialalti rusinatori si dediositori pentru romani.

7. Susu atensele puncte poftimu se se petreaça din euventu in euventu la protocolulu siedintiei de astadi, si una copie autentica din acestu protocolu se se predé Escelentiei Sale D. metropolitu Alesandru Sterca Siulutiu.

Intemplantuse cá unulu séu altulu din aceste puncte se nu se iée in drépt'a consideratiune, ne vedemu siliti a ne aretá cu multa durere deplin'a noastră nemultiamire si in contra unei asemenea proceduri cu solemnitate a protestá, rezervandune dreptulu a nilu cautá pe cale legale.

Ditsó-Szt.-Marton, 23. Aprilie 1861.

Urmédia subscrierea a 79 individi romani.

Fondulu Gazetei séu fundatiunea Sincaiana.

Reincepemu publicarea contribuitorilor la aceasta fundatiune nationala cu colecta tramisa prin Domnulu

I. Ianculescu.

Temisióra, finea lui Martisoru 1861.

Domnule Redactorul!

Poporul romanu de dincóce de Carpati are o mare parte a cultorei s'ale nationale de a o multumi Gazetei Transilvaniei si Fóiei pentru minte, anima si literatura. Ca viati'a poporului romanu au devenitu a fi cunoscuta si respectata de straini, si ca integritatea numelui romanu s'au pastratu nntacta, nu e mai putinu unulu din stralucitele merite ale acestui organu romanu.

Intru recunóscerea acestoru fapte si de a ajutá pre antaniulu acestu organu alu publicitatei romane, cá se'si continue frumós'a si binefacatórea s'a misiune si se'si mareasca cercula seu de activitate, binevoiesce a priimi urmatóarele contribuintie la fondulu Gazetei.

Laura de Mocioni, nascut'a de Csernovits 50 fl. Iosepha de Mocioni, nascut'a barón'a Brudern 50 fl. Helena de Mocioni, nascut'a de Somogyi 50 fl. Georgiu Angielu, consiliariu de apelatiune 20 fl. Meletiu Dregici, protopopulu Temisiórei 5 fl. Pavelu Petrovici — Seimanu proprietarin de casa 10 fl. Petru Cermena, capitanu cetatienescu 5 fl. Constantinu Radulescu, ingineru 10 fl. Iulianu Ianculescu 10 fl. Georgiu Voica caltiunariu 1 fl. Ioanu Nadasianu, creditoru 2 fl. Pavelu Alesandru, cetatianu 2 fl. Petru Alesandru, cetatianu 2 fl. Sum'a 217 fl. v. a.

Din Aradu: prin D. Prota Petru Ratiu dela sine 2 fl.; éra din comunn'a Banatu Comlosiu o colectiune de 12 fl. 70 cr., din care se se subtraga 5 fl. prenumeratiune la Gazeta pe sem. I. 1861 pentru aceeaasi comuna, cu totulu 9 fl 70 cr. v. a.

Bucuresci: Prin D. I. Susianu in galbeni, dela DD.:

A. Treb. Laurianu 2 galbeni. I. Maiorescu 3 galb. Aronu Florianu 1 galb. P. I. Cernatescu 1 galb.

I. Badilescu 1 galb. A. Crainicu 1 galb. Ios. Ionescu 1 galb. D. P. Martianu 3 galb. P. Popazu 1 galb. Par. Nifon Balesescu 1 galb. B. Maniu 1 galb. A. Adamescu 1 galb. Martinovicu et Asanp 2 galb. I. Circa 1 galb. P. Popescu 1 galb. Christ. Ioaninu 1 galb. Ariton Asentiu si Paulu Moldovanu 1 galbenu, (séu cate 7 sfanti unulu). Teodoru Popa si Hariu Puscariu 1 galb., (séu cate 7 sfanti unulu). P. Pupos 5 fl. Basiliu Popp 5 fl. Cu totulu 24 galbeni si 10 fl. val. austriaca.

Fratiloru! Acésta salutare se'ne imple la toti camerele inimei de spiritulu de a contribui pe altariulu luminarii natiunei si pentru eternarea nemuritoriului nostru luminatoriu G. — Sincai, care si afla monumentulu seu redicandu de natiune in fondulu Gazetei, alias fondulu Sincaianu.

Secasiu: D. Nicolae T. Valea, preotu dela sine 4 fl. si dela D. Iosifu Novacu, invetiatoriu in Oravitza 1 fl. cu totulu 5 fl.

Sipotu: Iracliu Porumbescu, preotu 2 fl.

Resigia: Aureliu Onitia, studinte in gimnasiulu Oradanu 1 fl.

Resitia Montana: Iosifu Popescu, docente romanu 2 fl.

Aradulu nou: Ioane Iovitza Castelanu 1 fl.

Tarda: George Sellingh, directoru de economia 5 fl. v. a. (Va urmá.)

Eroi luptatori!

A vóstra e marirea, ce dovediti in lupta, Candu sta minciun'a 'n frunte invinsa de-adeveru; Alu vostru e si triumfulu, candu e dreptatea supta De sierpi; si voi o scótetu de virgina in peru. Viéti'a sta din lupta si lupt'a da viéti'a; Dar' celu ce se retrage din gloriosulu locu, Cu inima de epuri, cu sloiu in pieptu de ghiéti'a, Atrasu de interese, se nu ajunga 'n focu: In vinele acelui nu cercula unu sange De Reguli si de Mucii, Valeri si Oratori! Romani! voi inainte! pan' candu dreptatea plange, Sio scótetu din minciuna: eroi fiti luptatori! — b.

Redactoru respundietoru

Iacobu Muresianu.

Editiunea: in tipografi'a lui

Ioanne Gött.